

MAGYAR L

3 lei

ROMANIA

Tax apr

in numerar conform TT No. 157.012/1934

1 LEU-POSTA

T. „Otthon“ Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Director și redactor responsabil.
dr Paál Árpád

Proprietar: TIPOGR. SFT. LADISLAU S. A.
Nrul de inscriere in Reg. Publ. periodica — Tri-
bunalul Bihor, secția III. Nr. ord. 11/11 Iunie 1938

Primcolaborator: **dr Gyárfás Elemér**

Armand Calinescu átvette a nemzetnevelési minisztérium vezetését

Bemutató beszédében bejelentette, hogy új szellemet akar meghonosítani a közoktatás terén. — Politika helyett munkát kíván a miniszter

Bucuresti. Saját tud. Armand Calinescu szerdán este vette át a nemzetnevelési minisztérium vezetését. Ez alkalommal a következő kijelentéseket tette:

— Mint helyettes miniszter jövök ide, de nem mint ideiglenes. Nemcsak folyó ügyeket fogok elintézni, hanem olyan intézkedéseket foganatosítok, amelyek állandó helyzeteket teremtenek. Ez a minisztérium az állami költségvetés egy ötöd részét emészt fel, tehát az állam nagy áldozatokat hoz a nemzetnevelési ügy érdekében. Ebből az alkalomból mindenképp azt a következtetést vonom le, hogy senki, akinek ezzel a minisztériummal kapcsolata van, nem fejtethet ki az állam érdekeivel ellentétes tevékenységet.

Nem fizethetek és nem fogok fizetni

senkít a tantestület tagjai közül, ha az államra nézve káros mozgalomhoz csatlakozik.

Hasonlóképpen nem részesülhet az állam által hozott áldozatokból az a növendék, vagy főiskolás diák, aki ilyen mozgalomhoz csatlakozik. Mindent automatikusan kiküszöbölünk, ami zavaró elem az állam életében.

— De ezenkívül — folytatta Calinescu — a közoktatásügynek cselekvő tényezőnek kell lennie, amelyre az új rendszer támaszkodhat. Csak szívszorogva gondolhatunk azokra az állapotokra, amelyek február 10 előtt uralkodtak. Senki sem felejtette el a terméketlen harcokat, amelyek már-már veszélyeztették az állam létét. Az uralkodó súlyos pillanatban lépett közbe és megmentette az országot.

A királyi közbelépés eredménye

— Most béke és nyugalom van az országban, nem létezik olyan ember a legtávolabbi faluban sem. — állapította meg a miniszter, — aki ne lenne megelégedve, hogy megszünt a régi állapot és hogy mindenki békében folytathatja termelő munkáját, a határokon túl pedig Románia sohasem örvendett még ilyen megbecsülésnek. Hallgassák csak meg önk az

idegeneket, akik eljönnek hozzánk. Mind csodálkozásuknak adnak kifejezést. Olvassák csak önk az idegen lapokat, mindenütt dicséret és méltánylás hallatszik uralkodónk címére. Ez csak azzal magyarázható meg, hogy méltányolják az építő munka erőfeszítését, amelyet kifejtünk.

Megszűnik a politizálás a közoktatásban

— Uraim, — folytatta a miniszter, — a közoktatásnak be kell illeszkednie ebbe az ütembe. Mindenekelőtt el kell távolítanunk a politizálás rendszerét, véget kell vetnünk annak a rendszernek, amelyben a tanár azért lépett elő, mert valamelyik politikai párthoz tartozott. Végleg lezárjuk azt a korszakot, amelyben vizsgáló bizottságok a pártívek-ből tevődtek össze. Meg kell, hogy szűnjék a közbenjárás rendszere a kinevezéseknél, át-helyezéseknél, kiküldetéseknél, mindenkinek jogait tárgyilagosan ítéljük meg. Tudja meg mindenki, hogy rossz szemmel fogjuk nézni azt, aki feljön Bucurestibe közbenjárni, vagy aki oldalutakon akar eredményt elérni. A régi rendszer eredménye az volt, hogy gyöngye erők kerültek a tantestületbe s így készületlenül kerültek ki az iskolákból a növendékek. Mi felelősséggel tartozunk a szülőkkel és az országgal szemben. A mi tevékenységünk ez az jelszó fogja tehát vezetni: „Vissza a könyvhöz!”

A továbbiakban Calinescu azokat az újításokat érintette, amelyeket megvalósítani kíván. A falusi iskolák gyakorlati ismereteket kell, hogy nyújtsanak a földműves számára. Fejlesztetni kell a mesterségi oktatást.

Ne hivatalnok-jelölteket termeljünk, ha-

nem jó mesterembereket.

Aztán időszere az iskolai tankönyvek állami egyeduralításának kérdése.

Elmondta még a miniszter, hogy ő nem tanárember ugyan, de abban egyezik a tanárokkal, hogy a tanulásnak, a tudománynak mindig nagy kedvelője volt. Akik — fejezte be beszédét — segítségüket nyújtanak neki, mindig támogatásában részesülnek, akik nem, azoktól sajnálattal meg fog válni.

Junius 25-én kezdődnek a Szent István emlékévé ünnepségei Magyarországon

Budapestről jelentik: A magyarországi Szent István emlékévé országos végrehajtó bizottsága kedden délután Hóman Bálint, az országos bizottság elnökének vezetésével ülést tartott és ezen részletesen megtárgyalták az ünnepségek programját. Az ünnepségek junius 25-én kezdődnek a magyar országház kupolacsarnokában tartandó ünnepi üléssel, amelyen a magyar országgyűlés két házának elnökei felváltva elnökölnek.

A Sárga Folyó ágya

(S. I.) — Az első hírek, mint mostanában rendszeresen, hamisak voltak. Kiderült, hogy a Sárga Folyó, a Hoangho gátjait nem a kínaiak nyitották meg, hanem a hatalmas folyam maga tépte le láncait. Kiderült az is, hogy a baj sokkal inkább a kínaiakat sújtja, mint a japáni hadsereget. Nemcsak a pusztítás miatt, amit okoz, hanem a hadi műveletek területén is.

A harcok, mely a sárga emberek között folyt, elemi erővel beleszólt a természet és ez is alkalmat adott arra, hogy a fehér emberek elárulják indulataikat, melyek úgy hanykolódnak az eseményekkel, ahogyan a tenger hullámai engedelmeskednek a vihar szeszélyeinek.

Voltak fehér emberek és lapok, melyek elfeledkeztek arról, hogy ők voltaképpen a humanizmus nevében állanak a kínaiak pártján és kitörő örömmel üdvözölték a szörnyű áradást, mely sok százezer kínainak vette el már eddig is az életét s milliókat tett hontalannokká. Csupán azért, mert azt hitték, hogy a japáni hadsereg az árvíz végzetes csapást mért. Dicsőítették a kínai hadvezéreket ezért a fényes tettért, míg ki nem derült, hogy az ilyen rombolás gondolata csak az európai „pacifisták” és „humanisták” agyában tud megszületni. A kínai hadvezérékben azonban nem.

Azóta az európai „pacifisták” öröme kissé megapadt, különösen, amióta azt jelentik a kábelek, hogy a Sárga Folyó tovább árad, a kínaiak és japániak pedig egyesült erővel vették fel a harcot a víz hatalma ellen.

Évezredek távolába nyúlik vissza ez a harc Kínában a Sárga Folyóval. A mesék világába, melyről Kínában hiteles okmányok tanuskodnak. Ezek az okmányok elmondják, hogy 2278-ban Krisztus születése előtt az akkori kínai császár a trónját ígerte annak, aki megfékezi a Sárga Folyót s megszünteti a szenvedéseket, melyekkel az a szorgalmas kínai népet évről-évre sújtja. Mint a mesében, akadt ember, aki tudta: Yü mérnök megépítette a Sárga Folyó első gátjait. A császár megtartotta a szavát és átadta a trónját. A dinasztia, melyet Yü mérnök alapított, századokig bölcsen uralkodott a kínai népen, a gátak azonban, amelyeket épített, még sokkal tovább uralkodtak a Sárga Folyó fölött: kerek 1500 esztendőn keresztül. 700-ban Kr. e. törte át csak újra a gátakat a folyó és akkor 800 km-es hosszúságban új ágyat keresett magának. Azóta állandóan folyik a harc a folyó és az ember között. Néha századokra sikerült láncra verni, néha csak évtizedekre. A legutóbbi években egyre veszedelmesebbé vált a helyzet: 1931-ben és 1935-ben óriási árvizeket okozott a folyó s minden sikeres áttörés csak növelte a jövővé veszedelmeit.

Az igazság az, hogy ezt a nagy áttörést, melynek ma tanui vagyunk, már évek óta várják és várják és készülnek rá. Bizonyos tehát, hogy azzal a japániakkal éppen úgy számoltak, mint a kínaiakkal.

Ha megismerjük a Sárga Folyó furcsa természetét, ezen nem is csodálkozunk.

Ezt a nagy folyót a színéről hívják sárgának. Emiatt hívják sárgának azt a tengert is, melybe szakad és a maga színére átfest. Ezt a színt a tibeti hegyekben veszi fel, ahonnan ered. E hegyek lösz-anyaga rendszeres időközben 10 százaléknyra telíti meg vizét, áradásokkor

Bucsuzzon el láb fájdalmaitól és tyukszemeitől!

Oxigénés
gyógylábfürdő

Ime egy egyszerű és egyáltalán nem költséges szer, amely saját otthonában és örökre megszabadítja Önt a legsúlyosabb lábfájdalomtól is. Aztassa be lábait egy forró lábfürdőbe, amelybe annyi Saltrates Rodell-t kell önteni, hogy a víz tejfehér színű legyen. Ez a gyógyfürdő 3 percen belül megszünteti fájdalmait. A gyulladások eltűnnek. A tyukszemek annyira felpuhulnak, hogy gyökerezéstől kiemelheti őket. A Saltrates Rodell 6 féle rádió aktív forrás-gyógysót tartalmaz. A gyógyszerárak és drogériák árusítják a Saltrates Rodell-t és garantálják hatását.

FONTOS! — 10.000 propaganda csomagot dobunk piacra 30 lejes reklám árban. Kísérletképpen még ma vásároljon egy csomagot! Takarékosági szempontokból vásároljon rendszeres csomagot, vagy dupla családi csomagolást!

3
PERCEL
KESEBB

azonban a telítettség foka eléri az 50 százalékot is: ilyenkor már nem is víz folyik a mederben, hanem sűrű sárga púp, mely irtózatossá erővel ostromolja a partokat és a gátakat.

Egyebet is tesz azonban: lerakódik a folyó medrében és azt évről-évre emeli. Ahogyan emelkedik pedig a folyó medrének a szintje, emelni kell folyton magasabbra a gátakat. Ebből állt elő az a rendkívüli és sajátságos helyzet, hogy azokon a vidékeken, melyek ma újra víz alatt állanak, a folyó medrének szintje már egy méterrel magasabban volt, mint a partok szántóföldjei. A folyónak tehát szorosos értelemben ágya van s abban folyik magasan a környék felett. Valóban magasan, mert vízének mélysége 5—8—10 méter között váltakozik, a víz tükre tehát 6—9—11 méterrel van fennebb, mint a „parti” síkságok.

A Sárga Folyó így tulajdonképpen nem árad ki, hanem csak leszáll az ágyáról és elindul a síkságon új, kényelmesebb ágyat keresni magának, melyben szabadabban nyújtózkodhatik. Ez a kínaiaknak „ösi bánata”, sokkal ősbibb, mint a japáni veszedelem és az a segítség, mit e veszedelem ellen a fehér „pacifisták”-tól szoktak kapni.

A tanulság mindebből az, hogy nem szép és nem okos a humanizmus nevében örömfünnepet ülni, amikor száz meg százezer embert halálba sodor az ár, évszázadok munkája pedig romba hull és semmivé lesz.

Okosabb ilyenkor azon elmélkedni: milyen kicsiny és gyenge az ember a természet erőivel szemben. Tegnap még vitázni lehetett afelett, hogy kié lesz holnap Kaifeng vidéke, ma azonban már a víz az úr felette, a véres harcokban tusakodó japániak és kínaiak pedig vállvetett erővel mentik életüket és javaikat: hordják a gátakra a földet a japániak, hogy menekülhessenek a kínai katonák és a kí-

naiak, hogy el ne sodorja az ár a japáni ágyúkat és harci kocsikat.

Az ember a világ urának érzi magát, míg meg nem rázza kicsit a hátát az öreg föld. Egyetlen pillanat csupán s az egész fennhéjázó emberi társadalom olyan lesz, mint a hangyaboly, melybe belépett valaki. Eszeveszett lótasfutás, menekülés és mentés lép az öntelt biztonság helyébe.

Az ilyen nagy találkozások pillanataiban pedig olykor még meg is értik egymást a gyűlölködő emberek. Mi lesz, ha a nagy közös bajban hirtelen rátalálnak egymásra a sárga testvérek és felébred bennük a közös faji öntudat, ahogyan a Sárga Folyó felébredt most magas ágyában és szörnyű nagy léptekkel útnak indult? Az első akadály, amit ez a sárga szolidaritás útjában talál, a nyugati „pacifisták”-nak mérhetetlen ázsiai vagyona, ottani hatalmi helyzete lenne. Vajjon akkor továbbra is a világ legkedvesebb és legszelidebb emberei a kínaiak lennének?

Öfelsége magas védnöksége alatt megnyitott a román „Könyv Hónap”

Bucuresti. Saját tud. Ma délelőtt a király jelenlétében ünnepélyes keretek között felavatták a román kultúra új pavillonját. A Piata Senatului a felavatás keretében megnyitották a román könyvhónapot. Eredetileg június hó 9-ére tervezték az ünnepélyes megnyitót a Senatului-téren e célra épített csarnokban. Miután az építkezést erre az időpontra nem fejezték be, az ünnepséget június 29-ére halasztották, amidőn Öfelsége, a kormány tagjai és az írók jelenlétében ment végbe a könyv megünneplése.

Ma már köztudomású, hogy a könyv ünnepe az Uralkodó Öfelsége magas biztatására született meg, aki az ország egészséges irányítása fölötti gondjai közepette sem feledkezett meg a könyvről és annak íróiról. Kedves eszméje ez az Uralkodónak még abból az időből, amikor trónörökös volt. Szívesen tartózkodott, minél gyakrabban, a nevével viselő alapítványnál, az írók körében és szenvedéllyel lapozgatta a ritka könyveket, kérve, hogy küldjék meg neki a nyomtatásból kikerült legújabb köteteket is. Az ő magas jóindulatából jött létre a Királyi Alapítványok kiadóvállalata, mely néhány év óta lelkesen karolja fel a fiatal te-

hetségeket és védelmet nyújt nekik egyes kiadók kizsákmányolási hajlamaival szemben.

A könyv ünnepe nagyszerű alkalom arra, hogy a kulturához vonzza a nagyközönséget azzal, hogy mérsékelt áron bocsátja rendelkezésre a műveket. Egyben a sznobok figyelmét is felhívja arra, hogy román irodalom is van, amely legalább olyan érdekes, mint az idegen s így érdemes támogatni. De nagy segítségét jelent az íróknak is, akik magukon érezve a királyi oltalmat, fokozott lendülettel látják munkájukhoz, mert tudatában vannak küldetésüknek, amely a nép kulturális életében rájuk vár.

Legújabb könyvek:

Tóth Tihamér: Üdvözlégy Oltárszentség . . . 223 lei
Gerely Jolán: Ha tudnád 90
Schmidt: A megváltás szolgálai 162
Poppe: Eucharisztikus nevelés módszerei 44

Megrendelhetők: KÖNYVOSZTÁLYUNKNAL.

Lepkék a viharban

Irta: Korbai Géza

Talán még soha nem szállt el év ennél hamarabb. Az esős, hűvös tavasz után hosszú, meleg nyár következett. Aztán szép ősz jött. Az ég szinte versenyre kelt a földdel, hogy melyik színesebb?

Eleinte csak reggelek, esték, lettek ködök, aztán már nappal is nyirkos, szürke lett minden. És lehullott az első hó...

Egyetlen évszak se tud annyira emlékeztetni az elmúlt kedves dolgokra a télnél. A hóval belepott mezők, hegyek rögei kilátásnak itt, is ott is a fehér takaró alól, mely alatt fázósan álmodik a világ tavaszról, madárdalos meleg nyárról. Így árulja el a felejteni akaró ember is mélyebb gondolatait, melyek alatt feketévé száradt emlék-rögök húzódnak. Ezek is valaha zöldek voltak, reményteljesekek.

Egy ilyen késő téli délutánon kísértünk azokra a helyekre, hol még utóljára nyáron jártunk. A fekete-kékké sötétedő szürke ég élesen elhatárolva borult a kicsire zsugorodott fehér világ fölé. Könnyen azt lehetett hinni, csak a kezet kell kinyújtani, hogy elérje szélét, úgy megszűkült a láthatár. És köröskörül csend, mindenfelé csöndes csönd, puha némaság.

— Merre megyünk? — kérdeztem tőle.

— Körülnéz. A hó ellenére is biztosan tud tájékozódni. Elindul: én mellette

Hallgatunk. Erzem, mondani akar valamit. Lépteink alatt nyöszörögve ropog a vastag hószőnyeg.

— Szeretnék ma egyről-másról beszélni veled — kezd bele bizonytalanul.

Sokáig nem felelek semmit. Valami olyan nyomasztóan nehezedik rám, valami rossz fog biztosan bekövetkezni, tudom: és mégis, oly fásultan nyugodt vagyok.

— Vagy talán nem érdekel, amiről beszélni akarok? — kérdez most ő.

— Dehogynem! Csak várom, mikor kezd el és hol, miről...

— Azt hittem, körülbelül tudod...

— Körülnéz tudom! Nem értelek! Mindenáron azt akarod, én találjam ki, vagy éppenséggel én mondjam el, amit neked kell megmondani. Tudhatod — nem szeretem a rejtvényeket — folytatam látszólag nyugodtan, megbánva kitörésem — ezért arra kérlek, bármi legyen, amit mondani akarsz, mond el, essünk túl rajta.

Nagyot szív magába a tiszta levegőből, aztán még nagyobb sóhaj.

— Nehéz elkezdeni!... Tudom, megszorítottalak veled, de... mégis meg kell mondanom... nem lehetünk így tovább, ilyen bizonytalanságban, minden kilátás nélkül. És... ezt... nem bírom tovább! Nekem sok mindenre kell gondolnom, az évek múltak s én mindegyre jobban érzem súlyukat.

— Nem értelek egészen — buggyan belőlem a szó száradt szájjadlásba ütődve tompán.

— Pedig jobb szeretném, ha a többit magától kitalálnád...

— Azt akarod, azt gondold, hogy ne találkozzunk?... Hogy van, akihez jobban vonzódsz, mint hozzám? Aki... hamarabb el tud venni?

— Nem vonzódom senkihez sem különösebben, mint hozzád: de volna valaki, aki el akar venni és... el is tudna...

— Szóval ezért?

— Igen.

Megállunk. Körülnéz a fehér határban. Megfordul lassan.

— Menjünk vissza.

— Menjünk.

Közelebb lép hozzám, úgy mondja:

— Haragszol rám ezért?

— Nem haragszom. Inkább csak fáj...

— Nekem is. De el fog múlni...

— Persze — nevetek keserűen. — Elmúlik! Mint minden egyszer!

— Próbáld másként nézni a dolgokat, az én szemzőgemből — vigasztalom. — Aztán azért találkozhatunk, legfeljebb nem tekintünk egészen úgy egymásra, mint eddig.

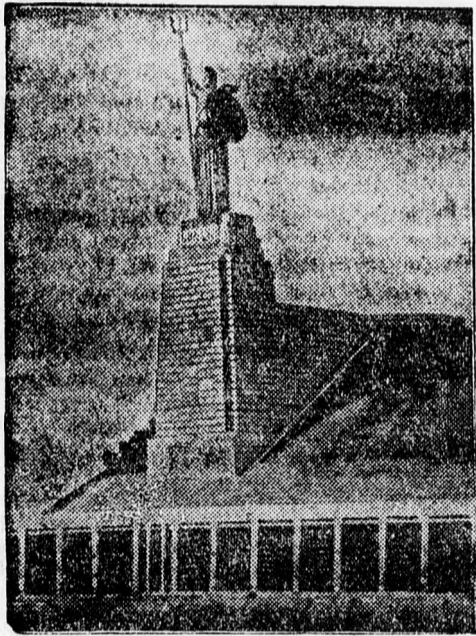
— Még csak annyit mondjál, — szűröm fogaimon át a szót — az a sok, fel nem sorolható, együtt töltött óra és... de tudod úgyis, mit akarok mindezzel mondani... ezt... te mind elfelejtetted?... El tudtad felejteni?...

— Hagyjuk most ezeket... nem felejtetem el... de... nem...

Kinlódva küszködik a szavakkal, akárcsak én. Erzem, ha most egy kicsit nyugodtan be-

Törökország párizsi nagykövete Bonnet külügyminiszternél

Párizsból jelentik: A párizsi török nagykövet szerdán délután felkereste Bonnet külügyminisztert, hogy hivatalosan tájékoztassa a Népszövetségnek átnyújtott török jegyzék tartalmáról. A jegyzékben a török kormány kijelentette, hogy nem folytathatja az Alexandrettebe kiküldött népszövetségi bizottsággal az együttműködést, mert a bizottság a török elemek rovására pártosodik. A népszövetségi török lépés kényes helyzetet idéz elő. A török és a szíriai francia vezérkar között a megbeszélések folytatódhatnak Alexandrettében, de igen lassan. Franciaország kész hozzájárulni, hogy a török csapatok is résztvegyenek a rend és közbiztonság fenntartásában, ha a csapatok létszáma nem haladja meg a franciáét. Törökországnak formálisan megígérték, hogy a szandzsák tartomány-gyűlésének 22 török tagja lesz. Ankarában a török kormány és a francia nagykövet között folyik a tárgyalás francia-török barátsági szerződés megkötése céljából.

Emlékmű, amelyet Boulogneban állítottak fel a világháborúba történt angol beavatkozás, illetve a Franciaországnak nyújtott angol segítség emlékeztetére. Az emlékművet György király avatja fel franciaországi látogatása során.

szélnék hozzá, megmutatnám együttlétünk szépségeit, mint hegyesúcsról a várost, ha fel tudnám szavak szárnyán vinni a magasba, akkor . . . újra megtarthatnám magamnak egy időre és azalatt talán változna a helyzet, javulna; egyszóval időt nyernék, ezzel együtt talán őt is, végleg. De nincs, nincs erőm! Nem tudok beszélni. . . És tudom, csalhatatlan, biztosan érzem, a vonatban egész úton hozzá fogok beszélni gondolatban, akkor már mindent el tudnék mondani. De már akkor késő lesz! . . . Most, itt ebben a rengeteg havas határban az utolsó alkalom! A lepke még itt libeg előttem, de mindjárt elszáll és nem érem utól később. Ez az utolsó perc, amikor még megfoghatom. . . Ott állunk a kis kapunál, ahol megismerjük egymást. Keze a kilincsen. En előtte, némán.

— Várj egy pillanatig — kérem izgatottan — szeretnék még valamit mondani.
— Majd bent. Vagy . . . nem akarsz bejönni? . . .
— Nem. Így nem tudok. Maradj még egy kicsit, mondj valamit, ami enyhíti az előbbiekét.

— Nem . . . nem tudok semmit mondani en sem — mosolyog szomorúan. Különben is, nem akarok itt, a kapuban tárgyalni ilyesmire.

— Akkor pedig . . .
— Bejössz? — kérdi hirtelen felesillanó szemmel és néz, hosszan, régi, kedves tekintetével sokáig.

A kapu nyitva. Ott beljebb vagy három

Benes csehszlovák köztársasági elnök bizonytalan időre elhalasztotta franciaországi útját

Erdekes hangulatváltozás a német lapokban. — Hodzsa személyében nem látják többé ugyanazt az ellenfelet, mint Benesében

Párizsból jelentik: A francia fővárosban híre járt, hogy Benes cseh köztársasági elnök hivatalos látogatásra Franciaországba utazik. Ezzel kapcsolatban jól értesült körök megállapítják: valóban tervbe volt véve, hogy Benes elnök júliusban Franciaországba utazik a Völgékben emelt világháborus emlékmű felavatására. Az időközben bekövetkezett események azonban arra késztették, hogy elhalassza úttervét és csak azt akkor valósítsa meg, amikor már a körülmények lehetővé teszik.

Kormányváltozás várható Prágában(?)

Berlinből jelentik: Rövid átmeneti szünet után a német sajtóban ismét nagy helyet foglalnak el azok a cikkek, amelyek a cseh helyzettel foglalkoznak. A lapok kifogásolják a prágai kormány munkájának lassu ütemét és gyorsabb, határozottabb megoldást sürgetnek. Érdekes, hogy a német sajtó egyre észrevehetőbben igyekszik szembeállítani egymással Benest és Hodzsát. Benest gyakran radikálisabbnak, Hodzsát hajlékonyabbnak és enged-

kenységre inkább hajló politikusnak mutatják be. A Deutsche Allgemeine Zeitung szerda esti számában a párizsi Matin tudósítása alapján már

olyan nyílt véleménykülönbségről ír, melynek következtében Prágában kormányváltozás sem látszik kizártnak.

Német lapokban egyre gyakrabban hangzik el az a vád is, hogy a különböző cseh pártok és a prágai sajtó magatartásán hiúsulnak meg Hodzsa jó szándékai és béketervei. Szinte úgy látszik, hogy Hodzsa személyében a német lapok nem látják többé ugyanazt az ellenfelet, mint Benesében.

Prágából jelentik: A politikai miniszterek bizottságának tagjai Hodzsa elnöklete alatt tájékoztató tárgyalásra ültek össze a szudétanémet párti képviselőivel. A koalíciós pártok és szenátusi csoportjaik elnökségei pénteken tanácskoznak Hodzsával.

Újabb összetűzés a cseh rendőrség és a szudéta-németek között.

Prágából jelentik: Brünn közelében egy 26 tagú német diákcsoportot az országúton 50 főnyi cseh csoport támadott meg. A verekedés közben egy diák súlyosan megsebesült. Grulichban száz rendőr elvágta az utat a napforduló ünnepségek színhelyére érkező németek előtt. A rendőrök gumibotokkal és bajonettel verték szét az ünnepségre igyekvő németeket.

Prágából jelentik: A cseh ügyészség a Losonczy Hírlap legutóbbi számát vezércikké miatt elkobozta. Elkobozták Prágában a Vacsert és Pozsonyban a szlovák néppárt lapját, a Szlovákokot.

Pozsonyból jelentik: A pozsonyi német szinpartoló egyesület új vezetőséget választott. A vezetőség elhatározta, hogy a jövőben együtt működik a pozsonyi magyarsággal és a színházi évad igazságosabb elosztását fogja kívánni, oly módon, hogy a tíz hónapos játsszai időnyben legalább 5 hónap jusson a német és a magyar színházasoknak.

Visszaengedték Németországba a cseh területre tévedt német iskolarepülőgépet.

Prágából jelentik: Kedden egy eltévedt német iskolarepülőgép cseh területen, a piliseni repülőtéren szállt le. A repülőgépen semmiféle fegyver nem volt. A német gépet 24 óráig őrzetben tartották, azután megengedték neki a visszatérést német területre.

lépésnyire tölem. En vele szemben a kapu előtt. Képtelen vagyok megmozdulni, mintha gyökeret vert volna a lábam, hogy soha el ne mehessek innen. Érdekes — ötlök eszembe — így ismertük meg egymást, tíz évvel ezelőtt és . . . most itt válunk el örökre, ennél a kis kapunál!

— Szóval nem jössz be?
De igen, bemegek — akarom mondani. És nem jön hang ki torkomon.

— Hát akkor . . . Isten veled!

Kezével búcsút int; nézem merően. Nem látok mást, csak őt. Nem látom a havas háztetőt, a zúzmarás fákat, alakját sem, azt az édes könnyű alakját. Pedig nemrég még megemeltette velem magát, hogy elbirom-e, nem lett-e nehéz? Csak arcát látom már, fehér arca libeg előttem a semmiben, az elvesztettség, reménytelenség ébenfekete keretében. . . Kezem lassan öklöbe szorul . . . mintha virágot szorítanék ujjaim között. . . Szemem könny önti el. Ugy érzem magam, mintha bőrig áztam volna, mint egyszer régen, a Lukács-parkban, nyáron, hazafelémenet tőle. Most tél van . . . hiába nézek fel reménykedően az égre, sötét téli éjszaka van, nincs sehohol egy parányi fény: csak a hó világít. Az egész világ álombafagyottan fehérlik előttem. Elindulok nehéz léptekkel visszafelé azon az úton, melyen anynyit jöttem őhozzá. Most ez az utolsó utam! Többé nem jövök hozzá, nem jöhetek. . . Nincs kihez. . . Hideg szél kezd süvíteni, a fákról utánam szórja a havat. Olyan, mintha fehér pillangók repdesnének! . . .

EMBEREK ÉS TÁJAK

A spanyol néplélek

Milyen a családi élet, a szórakozás, a város és a falu a forrongás földjén?

A spanyol férfiak, akár grandok, akár munkások, kissé hüvösebb időben felöltő helyett festői gallér-köpenyt hordanak. Térdigérő, szokatlanul bő ruhadarab ez, amelynek egyik lebernyegét kétszer-háromszor ácsavarják a vállakon. Pom-pás anyagu fekete posztóból készül, hiszen egy férfiletelt kell neki szolgálni. A bélése vízöntő díszes biborvörös selyem. Ezt a bélest azonban avatatlan szem csak ritkán és csak véletlen módon láthatja. A spanyol férfi szemérmes gondossággal ügyel arra, hogy köpenyének csak a külső felülete legyen látható. Klubban, kávéházban, társaságban, ha köpenyét leveti, nyakánál ovatosan összefogja, külsejét kifelé fordítva összehajtogatja és úgy helyezi el a ruhatartón, hogy bélése látható ne legyen. (Talan ezért van Spanyolországban kivétel nélkül mindenütt ruhafogas helyett ruhatartó, ahova nem függesztve, hanem fektetve helyezik el a kabátot, kalapot?)

A spanyol szemérm

Valahogyan a lelkevel is olyan szemérmesen bánik a spanyol, akár grand, akár munkás, mint a köpenyével. Csak a kívülről látható felületét mutatja a világnak, a belsejét elrejt a kutató szemek elől. Evvel az óvatosságával tultesz az angolon is. Ami azonban az angolnál erő és közhatalosság, az a spanyolnál átértett és így tudatos gyengeség. Vagy talán a nemzet egészében jelenlévő freudista Minderwärtigkeitsgefühl.

Pár évvel ezelőtt az Azana-kormány egyik miniszterével folytattam napokon át tartó hosszabb tárgyalásokat. A tárgyalás felváltva spanyol és francia nyelven folyt. A miniszter kassé gyenge volt a francia nyelvben, mint jómagam a spanyol nyelvben. A tárgyalások végén kiderült, hogy a miniszter ur kitűnően beszélt németül. Az édesapja — még a jó békeidőkben — Bécsben volt évtizedeken át Spanyolország nagykövete. Fia ott született, ott járt iskolába és így a német második anyanyelve volt. Tudta, hogy én is folyékonyan beszélek németül. Mégis gondosan titkolta az ő tökéletes német nyelvtudását. Félt, hogy kompromittálja magát. Azóta ez számtalanszor megismétlődött. Tárgyaltam spanyol urakkal, állami funkcionáriusokkal, tudósokkal és tanárokkal, művészekkel, akik éveket töltöttek Németországban, hibátlanul beszéltek németül, de minden kísérletem hiábavaló maradt, hogy tárgyalásunkat németül folytathassuk.

Alkalmam volt több ízben beszélgetni Unamunoval, Ortega y Gasset-vel, Amengual-lal, a katalán polihisztorral s több más ismert spanyol kiválósággal. Bár szerényen, mindig halkán és hangsúlytalanul, de látható kedvvel fejtegették a spanyol politikai és kulturális történelmet, a spanyol gondolatvilág útjait és fejlődését, de amint más nemzetek tudósaira, gondolkodóira terelődött a szó, visszahúzódtak, félre és félve fejezték ki gondolataikat, holott ezekről is mélységesen több és alaposabb volt a tudásuk, mint nekem.

Külföldiek előtt hihetetlenül félénk és tartózkodó a spanyol. Meglepően udvarias, szinte terhelen szívesen és áldozatkész, a legészintébb örömmel áll szolgálatára, de minden legkisebb érintésre visszahúzódnak, mint a csiga a házába. Csak a kabátja külső felületét hajlandó megmutatni, a szép biborvörös bélést gondosan eltakarja.

Családi élet

Evvel magyarázható, hogy például családi életébe egyetlen szempillantásnyi betekintést sem enged a legészintébb, legjobb barátjának sem, ha az nem spanyol. Házához meg sem hívja, feleségéről, gyermekeiről nem beszél, sőt azt sem közli, hogy van-e vagy nincs családja. Az én családom iránt érdeklődtek, fényképet kértek róla, értékes ajándékokkal kedveskedtek nekik, de ha én érdeklődtem a feleségük, gyermekük után, megmeredtek és — másról beszéltek! Ez az egyetlen eset, amikor a spanyol nem törődik az udvariasággal, ami pedig a lényege.

Egyetlen egy kivétellel találkoztam több évtizeden át. Németországban ismerkedtem meg az egyik kitűnő madridi újságíróval, aki egyben az ottani rádió főfunkcionáriusa is. Estéken át együtt vacsoráztunk s minthogy velem volt a felesége is, kikerülhetetlen volt, hogy bemutatasson neki. Ettől kezdve állandóan hármashban jártunk, de a tárgyalás csak a férfiak közt folyt. Az asztal szony hangját heteken át nem hallottam. Pedig sokat utazott, művelt hölgy volt.

Pár hónap mulva odaát Madridban folytattuk a barátságot. A férfival, aki megbízható jó barátom lett, napról-napra találkoztam, igen sok

időt töltöttünk egymással. De hamarosan még arról is leszoktam, hogy felesége horgolte iránt érdeklődjem, vagy údvözlésemet küldjem neki, mert ilyen kísérletekre egyszerűen megmerevedett az egyébként hihetetlenül élénk és szíves spanyol.

Annál meglepőbb volt, mikor egy este minden bevezetés nélkül a felesége és saját nevében meghívott másnapra egy előkelő madridi étterembe vacsorára. A találkozás után éppen a magyar körbe tartottam a hetenkint szokásos magyar vacsorára. Elujsgoltam a meghívást, de annyira nem hitték el, hogy spanyol barátom felesége is jelen lesz azon, hogy egy megbízottat küldtek ki másnap estére a vendéglőbe „ellenőrnék”. Eljött a vacsorára a hölgy is. Jelen volt, evett, de nem társalgott. Egyet-mást azért megtudtam tőle. Akkoriban létesült Madridban az első női klub. A spanyol női szociális törekvésének első lépése volt ez. A kezdeményezés a cortex egyik női tagjának kezében volt. Előrelátóan meghívtak a klubba több Madridban élő külföldi hölgyet is. Nos, az esti összejöveteleken csak ezek a külföldi hölgyek vették a szót, a helyiek csak reprezentáltak, mosolyogtak, de passzívok maradtak. Hogy így ez a nőmozgalom nem mozdíthatta ki a spanyol nőt közéleti megszokásaiból, az csak természetes. Társasági életet soha nem él. Míg lány, egyetlen szava sincs a családban. Férjhezmenetelbe beleszólása nincs, nem is lehet, hiszen idegen férfival nem érintkezhetik. A szülők választják ki a leendő férjét, akit igen gyakran csak az esküvő napján lát először. Férjhez menve, saját háztartásának a rabja marad mindvégig. Fölnevelni gyermekeit, gondozza férjét, de annak sem a munkájában, sem a szórakozásaiban nem vesz részt. Csak a család papjával, orvosával érintkezik. Egyetlen szórakozása a templombjárás, de oda sem egyedül megy. Vagy a család egyik nőtagja, vagy a régi meghitt női cselédje kíséri a templomba és imádkozik vele együtt.

Ez a templombjárás nem gyérült akkor sem, mikor a köztársaságra való áttérés első napjaiban kimondották az államnak az egyháztól va-

ló szétválasztását. A spanyol nők ezután is épp oly buzgón jártak templomba, csak mint jó forrásból érteültem, szívesebben. Nagy felszabadulás volt számukra, hogy a vallásykorlátság kö-zépkori súlyos bilincsei meglazultak, hogy most már nem kényszer alatt kellett Isten elé járulniok, hanem szabad akaratukból és vallásos hajlamuk követéseként.

A bikaviadal

Az idegenekkel szemben félénk, tartózkodó, de mindig minden körülmény között udvarias és jolelkü spanyol csak egy esetben lép ki önmagából: a bikaviadalon. A bikaviadal elsőpr tartózkodásának korlátait és ott szabadon hömpölyög délvideki szenvedélye, hevessége. Jaj annak a matadornak, aki viadal közben a legkisebb hibát követi el. Kifütyölik, püsszegik, negyedórákig gnyolják, kalapjukat levetik és hajigálják hozzá a porondra. A látorszákat is a bikaviadal szabaddítja fel. Így például a madridi pincérek minden évben rendeznek egy vagy több bikaviadalt. Magukból állítják ki a viadal egész személyzetét, így tehát az espádát is, aki végeredményben megküzd a bikával. Életükben először állanak szemben a feldühödt bikával, professzionista küzdőket meg sem tűrnek a porondon, maguk végeznek egy-egy délután a szokásos hat bikával. Szerencsétlenség a legkritikábban történik velük. Ugy látszik, minden spanyol született bikaviador. A szerencsétlenség mindig a bikát éri.

A büszke spanyol

A „büszke spanyol” sem új jelző. Ha félénkségből, tartózkodásból takargatják is a hibáikkal együtt az eseményeket is, a másik oldalon a büszkeség a velejárójuk. A kereskedő és személyzete az üzletekben előzékeny és udvarias, de nem mulasztják el a vevővel hangulyozottan éreztetni, hogy ők mégis csak büszke spanyolok. Leereszkedés van a kiszolgálásukban. Éreztetik, hogy nem hozzájuk való a kiszolgálás, hogy ők az urak, ha kényeztetlen ki is szolgálják a vevőt. Postán, vasuton, hivatalokban minden előzékenyséjük mellett is éreztetik, hogy ők magasan felette állnak a feleknek, hogy ők az urak a pult mögött is. A pincér a kávéházban szabad percében leül a legközelebbi székre, maga elé teríti újságját és olvas. Ha a vendég hívja, szemrehányóan néz rá; fejtő csóválja, ha sürgetik. Előbb végigolvassa a penzumát és csak ha ezzel végzett, határozza el magát a vendéget kényelmesen kiszolgálni. Közben a gesztusaival tudtul adja, hogy ő épp olyan urnak tekint magat, mint a vendég.

Meglehetősen nagy a fejünkint való borfogasztásuk, de spanyol embert részegen utcán, kocsmában soha nem lehet látni. Ez is tiltja a büszkeségük. Otthon, klubokban, maguk közt isznak, ügyelnek mindig a magatartásukra. Még faluhelyen is. A munkást, halászt, földművet, aki egyszer nyilvánosan mutatkozott részeg állapotban, kiközösítik örökre maguk közül. Épp így örökre szegényli magát az, ki egyszer annyira ragadtatta magát, hogy nyilvános összeveszések, viták alkalmával verekedést kezdett. A verekedést kezdőn örök fölt marad.

Az udvarias spanyol

A „nem” szócák majd teljesen hiányzik a szótárukból. Nemet mondani udvariatlanság, a spanyol pedig nem lehet udvariatlan. Külföldinek a kérését még akkor is teljesítik, ha abból kár éri őket. Tisztaban vannak ezzel a gyöngeségükkel és ezért ha lehet, elbujnak az idegen elől. De ügyelnek ekkor is, hogy meg ne bántásák. Még az üzleti életben is így járnak el. Ragaszkodnak régi összeköttetésekhez és csak félve nyulnak a kínálkozó új összeköttetésekhez. Amig lehet, kintérnek előle, ha végül azután mégis csak kötelnek kell állniok, roppant udvariasággal húzzák-halasszák a megegyezést. Viszont, ha megegyeztek, a legkorrektebbek a teljesítésben, fizetési kötelezettségüknek pontosan eleget tesznek.

A spanyol udvariaságnak megvannak a kinövésői is. Még pár évvel ezelőtt is minden levelet, akár üzletit, hivatalosat, vagy magánlevelet e négy betűvel fejezte be: Q. b. s. m. Ami nem jelent egyebet, mint azt, hogy qui beso suo mano, jó magyarán: kezeit csókolom! Ez semmiféle levélről, hivatalos írásról nem hiányozhatott. Ma már gyérült egy kissé a használata, de kornátsem tűnt még el.

Kellemetlenül válhat az idegenre a spanyol udvariaság, ha valamijét, házát, lovát, kocsját, cigarettatárcáját, sétatöjtjét megdicséri vagy akár csak tetszését fejezi ki vele szemben. A válasz a tetszésre, dicséretre mindig ugyanaz: kérem, tetszese azt magának, boldog leszek, ha elfogadja tőlem. De jaj annak az idegennek, aki honi szokást nem ismerve, komolyan veszi a felkínálást és elfogadja azt. A spanyol állja a szavát, de soha többé szóba nem áll az illetővel.

Es különös, a spanyol férfi, aki mindig és minden körülmények között, sőt leggyakrabban szinte terhesen udvarias, egyszerre elveszteni lát-szik a mértéket, ha idegen nővel, főleg szőkével (aki perze csak idegen lehet) kerül szembe. Ut-cán, bárhol pillant meg idegen nőt, enyelegni

Schütz Antal művei:

Az örökkévalóság

Füze 145 lei.

Azok a klasszikusan szép előadások, amelyeket a kiváló hittudós és bölcselő az örökkévalóság problémáiról a budapesti egyetemen tartott.

ÖRSÉG

Füze 145 lei.

A nagynevű tudós szerző mélyen-járó tanulmányai és cikkei a kereszténység felbecsülhetetlen értékeinek megőrzéséről és ápolásáról.

KRISZTUS

Amatörkötésben 180 lei

Ez a könyv új perspektívákba állított régi igazságokkal azt mutatja meg, hogy a nagy, elméleti és gyakorlati létkérdések egyetlen megoldása: Krisztus.

Isten a történelemben

Füze 130 lei

A „honnan, hová, miért, hogyan” kérdésekre ad feleletet ez a könyv az Örök bölcsesség szerint, a katolikus igazságot valló tudományos felfogással.

A házasság

Amatörkötésben 110 lei

Ez a könyv azt mutatja meg, hogy egyedül a katolikus házassági eszmény képviseli az igazi életigényeket és értékeket.

Kapható: könyvosztályunknál

kezd vele, tréfálkozik, szépeket mond neki. Utját állja, kísérgeti, szóval tartja. Igaz, mindezt igen kedvesen cselekszi és semmi rossz szándék nincs, csak éppen tetszésének akar kifejezést adni, de a nőnek, aki ezt a spanyol szokást nem ismeri, nagyon kellemetlen lehet ez a látszólagos molesztálás. Nagyobb spanyol városban idegen nő nem is mehet végig egyedül az utcán.

A falu népe

Mindezek természetes külső tulajdonságai a spanyol léleknek. Bensőbb megnyilatkozásra nem lehet rábírní, sem a városi lakót, sem a falu népet. Sőt az utóbbi még inkább tartózkodó és féltékeny és egyáltalán nem enged senkit közelebb férközni önmagához. A falu népe teljesen visszavonult, magános életet él, sem kocsmában, sem másutt társaságba nem verődik. Egyedül éli vonatott, civilizálatlan életét. Az alapkarakterében azonban tartományonként erősen differenciált. A legsúlyosabbak köztük a galíciai, komor, tépelődő, minden rosszba egykedvűen beleszokott nép ez, küzdelmes életet folytat, szegénységét egyáltalán nem iparkodik munkálkodással enyhíteni. Dolgosabbak a baszkok és még inkább a katalánok, utóbbiak az iparosai és kereskedői Spanyolországban. A kastíliai gondtalanul éli életét, ha megkeres valamiképpen pár pezétát, addig nem dolgozik, míg abból tart. Ha elfogyott, újra munkára fanyalodik, de kedvetlenül, csak mert éhes. Az andaluziai a lekomolytalanabb bohém. Életét az utcán tölti, csak a játék, meg a bika- viadal érdekli. Szerény életfeltételeit a bőséges természet könnyen kielégíti. Gyümölcsöshöz, borhoz, halhoz könnyen hozzájut, ezentul csak tréfának tekinti az életet még legkomolyabb vonatkozásában is. Még mélyeséges vallásossága sem tartja vissza, hogy akár papjával is tréfát ne üzzön, igaz, minden rosszban nélkül, csak mert az andaluziai nap oly kellemesen csiklandozza tétlenséghez szokott szervezetét. Közel áll hozzájuk a valenciai, ezeknek is örök a jókedvük, de munkásabbak. Am egy jó tréfa kedvéért a valenciai is minden gondolkodás nélkül abbahagyja a legsürgösebb munkáját is.

A nagy Argentina, aki sajnos, évente párezor lép csak fel Párizsban, Londonban, Newyorkban és minden évben csak egyetlenegyszer Madridban, táncaival és énekével a legmegkapóbban jellemzi a spanyol vidék kissé egyhanguan jókedvű, tréfás, de többé-kevésbé együgyű és az európai kultúrából jórészt oldalra kerülő népet és szokásait.

Rádai Gyula.

MIT HASZNÁL A SZÉPEN TERITETT ASZTAL...

ha a legyek zavartalanul sétálnak a tányérok és evőeszközökön. Azáltal, hogy mindenhol mászkálnak milliárdnyi baktériumot hordoznak magukkal és lerakják az asztalra a fertőzés csiráit, oly láthatatlanul, mint a veszőly, mely az Ön és asztaltársai egészségét fenyegeti. Irtsa a legyeket FLYTOX-al!

Enyhült a spanyol ügy nyomán keletkezett nemzetközi feszültség

Franco tábornok kész hozzájárulni az idegen önkéntesek elszállításához. — Megnyit az út a francia-olasz tárgyalások újrakezdésére. — A francia sajtó az angol-francia együttműködésnek tulajdonítja az elért eredményt

Londonból jelentik: A „Daily Mail” szerint az angol kormány reméli, hogy még a hó vége előtt Spanyolországba utazhat az önkéntesek elszállítását előkészítő bizottság. A lap Párizsból úgy értesül, hogy Franco tábornok kész hozzájárulni az idegen önkéntesek elszállításához. A 25 ezer olasz önkéntes nagyrészt már ki is vonták a tűzvonalból s mindössze két olasz dandár maradt ott. A „Times” szerint Spanyolországban mindkét oldalon béketárgyalások folynak, de nem a vezetők, hanem a mérsékeltberek részéről, akik úgy vélik, hogy a polgárháborúban kifáradt tömegek többsége a békét óhajtja.

Párizsból jelentik: A Londonban elért eredmény a francia sajtó megállapítása szerint a francia—angol diplomáciai együttműködésnek köszönhető. Általános benyomás az, hogy

a spanyol ügy nyomán keletkezett nemzetközi feszültségben már is enyhülés észlelhető és a lapok úgy látják, hogy a londoni megegyezés megnyitotta az utat a francia—olasz tárgyalások újrakezdésére is.

A „Temps” reméli, hogy a londoni megállapodások gyakorlati alkalmazása során lehetőség

nyílik majd arra is, hogy a hatalmak közvetítsenek a két háborús fél között. Veszélyes volna azonban túlvérmes reményeket táplálni tekintetben.

A német sajtó tartózkodóan itéli meg a benemavatókzási bizottságban elért eredményt.

Berlinből jelentik: A német külügyminisztérium hivatalos lapja, a „Deutsche Diplomatish-Politische Korrespondenz”, foglalkozik a londoni benemavatókzási bizottság keddi ülésével, az angol terv elfogadásával és a következőket írja:

— Az elért eredményt sok szempontból tartózkodással kell megítélni. A semlegesség sorozatos megsértése nagy mértékben felkelte a bizalmatlanságot és ez a bizalmatlanság nem szüntethető meg azzal, hogy francia részről a jövőre nézve a spanyol határ lezárását ígérjük. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a tenger a hadianyag szállítására éppen olyan alkalmas, mint a szárazföld. A spanyol parti vizeken pedig igen élénk a hajóforgalom. Azok a hírek, amelyeket a fegyverszünetről terjesztettek a világban, csak arra jók, hogy a spanyol köztársaságiak ellenállását

újra felszítsák. A keddi ülés egyedüli eredménye az, hogy Moszkva — Chamberlain erélyes magatartása és Olaszország engedékenysége folytán — kénytelen volt romboló munkájának beszüntetésére ígéretet tenni. Moszkva köteleességvállalása azonban mindig kétes értékű, mert Moszkva mindig kétszínű volt és az is marad.

Chamberlain feltűnésteltő diplomáciai megbeszélésel.

Londonból jelentik: Chamberlain angol miniszterelnök szerdán több feltűnésteltő megbeszélést folytatott a diplomáciai testület tagjaival. Megjelent a miniszterelnöknél Dirksen német nagykövet is. A tanácskozások tárgyát illetően semmi sem szivárgott ki.

Londonból jelentik: Az alsóházban Chamberlain miniszterelnök ifj. Henderson Arthur kérdésére válaszolva közölte, hogy az olasz kormány kifejezésre juttatta azt az óhaját, — amelyet az angol kormány is oszt, — hogy az angol—olasz egyezmény mielőbb hatályba lépjen.

Henderson újabb kérdésére Chamberlain kijelentette, nincs oka feltételezni, hogy Olaszország éket akarna verni Franciaország és Anglia közé.

Erőteljes támadást kezdtek a nemzetiek Castellontól délre.

Salamancából jelentik: A spanyol nemzetiek Castellontól délre erőteljes támadásba kezdtek és a dél felé vezető út mindkét oldalán fontos hadállásokat foglaltak el. A csapatok most Onda város felé közelednek.

Valenciából jelentik: A Reuter jelentése szerint híre jár, hogy a „Gloxinia” angol gőzös bombázás következtében elsüllyedt. A hajó kedden hagyta el Valencia kikötőjét.

HIREK

MAGYAR LAPOK Keresztény magyar napilap

Oradea, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belkölön: Egész évre 800 féltre 400
negyedévre 210, egy hóra 70 lei.
Külföldön: Egész évre 50 P, féltre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 12-27.

Cluj-i szerkesztő: dr. Sulyok István

Kéziratokat csak órázunk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjáráskutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Békénymentől nyugati szél, változó felhőzet, helyenként, főleg az északi részeken záporosó, zivatar, a hőmérséklet elég változik.

MEGHALT AZ ANGOL KIRÁLYNÉ ÉDESANYJA. Londonból jelentik: **Strathmore** grófné, Erzsébet angol királyné édesanyja, londoni lakásán csütörtök hajnalban meghalt. A grófné a napokban szívizéllődést kapott, s orvosai kezdetlől fogva reménytelennek tartották az állapotát. Eddig még nem adtak ki hivatalos közlést arról, hogy az udvari gyász következtében nem marad-e el a királyi pár párizsi látogatása.

Új diplomás gyógyszerész. Bártfai Kiss László (Oradea), a bucaresti tudományegyetem gyógyszerészeti fakultásán gyógyszerész diplomát nyert.

MEGJELENT A HIVATALOS LAPBAN A ROMÁNIA ÉS MAGYARORSZÁG KÖZÖTTI FIZETÉSI EGYZEMÉNY JÓVÁHAGYÁSA. Bucaresti. Saját tud. A „Monitorul Oficial” tegnapi számában megjelent a dekrétum, amely jóváhagyja a Magyarország és Románia között május 18-án Budapesten aláírt fizetési egyezményt.

Életbeléptek a satumarei maximális árak. Saját tud. A mézárások mozgalma, amelyet a maximális árak felfelé emelése érdekében kezdtek, nem járt eredménnyel. Az új árak szerdán reggel életbeléptek s ezt a város vezetősége falragaszok útján hozta a lakosság tudomására. A polgármester a szüszalonra árárt 32 leiről 34 leire emelte, az elsőrendű marhahús ára 22 az eddigi 20 helyett, a sertéshús 28. A barna kenyér kilonként 8 lei.

OLASZORSZÁGBA UTAZOTT A LENGYEL KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK. Varsóból jelentik: **Moscicki** lengyel köztársasági elnök feleségével együtt szerda délután Olaszországba utazott. A lengyel elnök Lovranában tölti pihenőjét.

A somezeni repülőállomás május havi forgalma. Cluj. Saját tud. A somezeni polgári repülőállomás most tette közzé május havi forgalmának kimutatását. E kimutatás szerint a múlt hó folyamán 47 személyszállító, 22 román turista és öt lengyel turista repülőgépet kötött ki az állomáson. A gépek összesen 193 utast, 147 kilogramm súlyu postát, 1123 kilogramm súlyu árut és 1934 kilogramm súlyu személyesportyát szállítottak. Ezideig a repülőtér felépítési munkálataiba 47 millió leit fektettek be, amelyből 40 milliót a légügyi minisztérium, hármmilliót pedig Cluj városa és az ardeali megyék folyósítottak az e célra szolgáló repülőalaplukból. A repülőtérre már teljesen felépítve állanak a hangárok és a különböző áruaktárak, sőt a villany és víz felszerelése is megtörtént már.

HÁROM HÉT ÓTA SZAKADATLANUL TÜSSZENT EGY TIZÉVES LEÁNYKA. Newyorkból jelentik: **Turner** Berta tízéves leánykát az amerikai Grossvilleben három hét óta majdnem szakadatlan tüsszentési rohamok gyötrik. A gyermek egyetlen délelőtti atyja tanúsága szerint, nyolcszázat tüsszentett. Mitchell ideggyógyász a bajt a leányka túlérzékenységének tulajdonítja, amit idegcsillapító szerekkel és hipnozissal igyekeznek enyhíteni.

PUSZTÍTÓ KOLERAJÁRVÁNY INDIA-BAN. Londonból jelentik: Indiában heves kolerajárvány pusztít. A járványnak már eddig 15 ezer halottja van és 44 indiai területre terjedt ki.

EGYMILLIÁRD ÉRTÉKŰ OLCSÓ KÖLCSÖNT KAP A FALVAK NÉPE. Bucaresti. Saját tud. A Román Nemzeti Bank elhatározta, hogy a falvak gazdasági életének fejlesztése céljából egymilliárd lei erejéig olcsó, két és fél százalékos kamatu hitelt fog a falvak gazdasági intézményeinek rendelkezésére bocsájtani. Ezt a hitelt a szövetkezetek révén a következő célokra lehet felhasználni: mezőgazdasági gépek beszerzése, minden kategóriájú állatok vásárlása, kis beruházások: mint gazdaságok, istállók, csűrök, stb. építése, javítása, végül új gazdaságok létesítése falvakban. A Banca Națională e hitelekért csak két és félszázalék visszleszámitolási kamatot fog számítani.

Zürichi zárlat. Párizs 12.12 egyenye, London 21.57, Newyork 435.37, Brüsszel 73.82 fél, Milánó 22.90, Amszterdam 241.00, Berlin 175.30, Prága 15.12, Varsó 82, Belgrád 10, Bucaresti 325.

FELTALÁLTÁK A SZÁJ- ÉS KÖRÖMFÁJÁS ELLENI OLTÓSZÉRUMOT. Berlinből jelentik: **Waldmann** és **Köbe** német tanárok sikeresen előállították a száj- és körömfájás elleni oltószérumot. A beoltott állatok legalább három hónapig mentesek a betegségől. A szérumot eddig ötvenezer szarvasmarhán és néhány ezer juhon próbálták ki kitűnő eredménnyel.

Satumaren kiadták az első női taxisofőregedélyt. Satumare. Saját tud. Régebben a nő születésétől kezdve — tudatosan vagy öntudatlanul — örök hivatására: az anyaságra készült. Minden mozdulata, törtétele erre az egy célra irányult. Ma azonban akadnak érdekes kivételek. Satumaren például női taxisofőr állott ki a standra. **Mátyás** Katalinnak hívják. Ő az első Romániában, aki bérgepkocsivezetői engedélyt kapott. Amíg azonban a felhatalmazást kézhez kapta, a rendőrségnek komoly munkát kellett elvégeznie. Át kellett tanulmányozniok az ide vonatkozó törvényeket, hogy vajon enged-e nőt a bérgepkocsi kormányához ülni? Mivel ezt egyetlen törvényszakasz sem tiltja, a forgalmi osztály **Mátyás** Katalin névre kiállította az engedélyt. Vadonatúj Oppelle már a Dacia előtti gépkocsiallomáson áll, vagy sebesen elrobog, ha jelentkezik utas. **Mátyás** Katalin gyermekkorától fiusan nevelték. **Kandel** Kálmán bankigazgató házában nőtt fel s az igazgató kocsi-ján tanulta meg a motor kezelést. Néhány hónappal ezelőtt **Kandel** Kálmánt Aradra helyezték és **Mátyás** Katalinnak is el kellett volna hagyni a várost. Nem akart innen eltávozni. Mivel nem feleségnek, hanem „modern nőnek” formálták, kenyér után nézett. Gépkocsit vásárolt és vidáman szállítja az utasokat. Románia egyetlen női bérgepkocsivezetője, az egyetlen esemény ma Satumaren.

550 ÉVES A KÖLNI EGYETEM. Berlinből jelentik: A kölni egyetem csütörtökön ünnepelte fennállásának 550 éves jubileumát. Az egyetemet 1388-ban alapították. Az ünnepségre 30 nemzet tudósai érkeztek Németországba.

Isac Emil művészeti főfelügyelő beszéde a Kisantant női művészeinek kiállításán

Clujról jelentik: A kisantant-államok női képzőművészeti együttese kiállítást rendezett Bucarestben. A kiállításon a legkiválóbb női művészek alkotásait mutatják be s tárlatot Clujon is megismételték. A cluji kiállítást **Isac Emil** művészeti felügyelő nyitotta meg. Beszédében ismertette politikamentes felfogását s rávilágított arra, hogy Európában mind jobban a nők felé fordul az érdeklődés. A továbbiak során kifejtette, hogy a kisantant női művészei között számos kiváló tehetség van. Ez annál is inkább nagy jelentőséggel bír, mert az államok közti közeledés komoly tényezői csak kiváló tehetségek lehetnek s csak művészek és írók vihetik sikeresen egymáshoz közel a népeket. — Nem hiszem, mondotta nyomatékosan **Isac Emil**, hogy lenne komoly művész, aki a háborút kíváná. Ezért kell szeretettel fogadnunk mind nemművészi megnyilatkozást. Régi és kedvenc szándékom — jelentette ki, hogy a kölcsönös bemutatók révén hozzuk közelebb egymáshoz a népeket. A román-magyar nép közeledésénél a románságot nézetem szerint **Grigorescu**, **Hasdeu** és **Eminescu**, a magyarokat pedig **Petőfi**, **Madách**, vagy **Ady** **Endre** képviselhetné. Ami az itteni magyar színészetet, irodalmat és általában a művészeteket illeti — zárta beszédét **Isac Emil** — a románság vezetőinek — épp a kulturközeledés jelentősége miatt — soha sem volt célja, hogy elfojtsa a művészet különböző megnyilvánulásait.

Feljegyzések

„Nyolcvanezer néző előtt szerdán éjszaka folyt le **Max Schmelling** és **Joe Louis** között a világbajnoki boxmérkőzés. A néger **Joe Louis** már az első menet második percében rettentő ütéssel leterítette **Schmellinget**. A közönség nagy rokonszenv-tüntetést rendezett az amerikai néger mellett.”

Amerikai tempó az egész vonalon. **Nyolcvanezer** néző, akik mind arra kíváncsiak, hogy a két óriás közül melyik bírja tovább erővel, kitartással, ügyességgel. Kétszáztizmillió lei bevétel, amely 5—7 százalékos belépti díjakból gyűlt össze. Nálunk egy jó állású hivatalnok havi rendes fizetése, amelyből családát tarthat. Az egész mérkőzés másfélpercig tartott és a nyolcvanezer nézőn kívül az öt világrész sportrajongói szorongva lesték az eredményt.

Győzött a néger, az amerikaiak négere. Az amerikaiak ünnepelték világbajnok-négerüket.

Minden amerikai ebben az eseményben, de talán legamerikaiabb az esemény részleteiben kiütözö közvetlenség. Az amerikai fehérek ünnepelnek egy néget. Egy néget, aki nagy dicsőséget szerzett az Egyesült Államoknak. Amerikában nem szeretik a négerket, csak éppen hogy megtürik. Bizonyosság erre a városok néger negyede, Newyorknak milliós néger **Harleme**, a néger műveltség központja.

Az amerikaiak sokszor hangoztatott humanizmusa nem talált kivételt valót azon, hogy lincselésekkel, törvényekkel, embertelen kirekesztésekkel égették a műveltebb négerkelebbe is az alacsonyabbrendűség érzését. **Wilson** átjött a tengeren, hogy figyelmeztesse Európát a „humanizmusra”. A saját házukban azonban természetesen találták a legnagyobb embertelenséget, az emberek közötti szégyenletes különbségtévést. Mert nem állhatták a négerkele színt, különleges faji szagát, exotikus primitivségét.

Ma már sok minden előtt meghódoltak. Ma már nem olyan gyűlöletes a négerkele színe. Az exotikus szertelenségben sokszor a született négeren is tultesznek. Az érdek, a nemzeti büszkeség pedig úgy hozta magával, hogy a néger öklölvívő győzelmét a büszke amerikai fehérek mámorosan ünnepeljék. Következésképpen ez? Nem. Ahogy ezelőtt sem a változatlan értéket, az emberiséget nézték a feketebőrű felebarátban, úgy most is csak az érdek, a pillanatnyi körülmény diktálta a barátságot. Nem a néger **Joe Louis**nak tapsoltak Newyorkban, hanem az Egyesült Államok nevére anyakönyvelt **Joe Louis**nak. P. I.

BÖRTÖNBE KERÜLT A „JÓSZIVŰ” TISZTVISELŐ. (Bucaresti). Az itteni egyetem jogi szakának egyik tisztviselőjéről, **Constantin Hristulról** kiderült, hogy évek óta foglalkozik a diákok előmeneteli jegyeinek a kijavításával. 1000—1000 leiekért bárkinek bármilyen tárgyából rendelkezésére állott és a titkári hivatalban levő katalógusokban kijavította a jegyeket. A „jószivű” tisztviselőt letartóztatták.

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

Ujdonság! Ujdonság!

Heszke Béla:

Brüsszeli délután

Hat külföldi író, hat remekbe sikerült irodalmi portréját és egy izgalmasan érdekes élmény karcolatot tartalmaz ez a könyv, amely nem hiányozhat a művelt katolikus olvasóközönség asztaláról.

Ára: 40 lei.

Megrendelhető: könyvosztályunknál.

KÖTELEZŐ ZUHANYFÜRDŐ A GYÁRAKBAN — FEHÉR NYÁRI RUHA A PINCEREKNEK. Timisoara. Az egészségügyi felügyelőség különböző utasításokat kapott a minisztériumtól. Ezekben az utasításokban szó van többek között arról, hogy a gyárak és ipari vállalatok, amelyek tiznél több munkást foglalkoztatnak, kötelesek megfelelő nagyságban zuhanyfürdőket építeni. A zuhanyfürdőket a vállalatok kötelesek hetenkint a munkások és azok családjai rendelkezésére bocsátani. Ahol a vállalati tulajdonosok részéről jóakarát mutatkozik, a fürdőket lehetőleg más szegénysorsú lakosoknak is rendelkezésére lehet bocsátani. Kötelező egyébként a heti orvosi vizsgálat is. A vendéglőkre és üzemekre vonatkozólag, ahol élelmiszereket állítanak elő, vagy adnak el, elrendelte a minisztérium, hogy pincérek és egyéb kiszolgáló személyek nyáron át fehér ruhát viseljenek. A ruhák tisztaságát a tulajdonos köteles ellenőrizni.

A platinamező vonzóereje. Newyorkból jelentik: Az alaskai Bettel község környékén hatalmas platinamezőt fedeztek fel. A falucska eddig csak százötven lakosa volt, de a hír nyilvánosságra kerülése óta a lakosok száma szinte egyik napról a másikra ötszázal megnövekedett.

FÖLDRENGÉS EGY MAGYARORSZÁGI KÖZSÉGBEN. Budapest Szerdán a mosonmagyaróvári Rajka községben rövid ideig hullámzó földrengést éreztek.

A NIAGARÁHOZ HASONLÓ VIZESÉST FEDEZTEK FEL A KUTATÓK ÉSZK-ARGENTINÁBAN. Buenos Airesből jelentik: Észak-Argentínában hatalmas, eddig még ismeretlen vizesést fedeztek fel a kutatók. A „Prensa” című lap, amely hírt ad a felfedezésről, megállapítja, hogy a vizesés ugyanolyan szép, mint a világhírű északamerikai Niagara zuhatag. A lap hozzátesszi, hogy Argentínában még több olyan hatalmas terület van, ahova ember még nem tette lábát. „Sajnálatos tény, — írja a lap, — hogy a lakosság a városokba tömörül, ahelyett, hogy a még kihasználatlan területeket telepítenék be. Ezek a területek hatalmas mennyiségű természeti kincsek vannak.”

Uj maximális árak Clujon. Saját tud. Filipescu Richard polgármester, az árvizsgáló bizottság jelentése alapján most állapította meg az új maximális árakat. Az elsődrendű élelmiszerek árát a polgármester némileg leszállította. Olcsóbb lett a liszt, a kenyér és megolcsult a hús is, habár a mézárások mindent elkövettek az árak emelése érdekében. A polgármester nem honorálta a tűzifaárcsökkentést azt a kívánságát, hogy a tűzifaárakat oldja fel a maximális alá. Az új árak a következők: Nullás liszt 12.50 lei, 4-es liszt 11.50, 5-ös liszt 10.50, 6-os 10 lei. Fehér kenyér 11, félbarna 10, barna 9 lei. Marhahús: elsőosztályú 24—25 lei, II. osztályú 18, szopóborjú 33—37, növendékmarha 30—32, borjúkaraj 38, sertés 31, karaj 38, szalonna 34, hárj 35, zsír 38 lei különként. A tűzifa, petroleum, só és a vendéglői menüárak változatlanok maradtak. Az új árak június 22-ével léptek életbe.

KÜLÖNÖS NEVVÁLTOZTATÁS. Newyorkból jelentik: Amerikában Smith Vilmos hovesvillei lakos, akinek utcájában még nyolc más Smith Vilmos lakik, az állandó összecserélések és postai tévedések elkerülésére nevét Smith 5/8 Vilmosra változtatta.

Vulturii (Sasok) Turista Egyesülete folyó hó 26-án, vasárnap a cluji Gyopár Turista Egyesület meghívására a Dragan-völgyre rendez társas-kirándulást az összes helybeli turista szakosztályokkal együtt. Indulás vasárnap reggel fél 4 órakor. Poeni-ig autóval, innen a Ciripa-ig iparvasúttal. Itt a kirándulók két csoportra oszlanak: az egyik rész felkeresi az Ördögmalom-vizesést, a másik csoport pedig Stana de Vale fürdőre megy fel. Visszaindulás Ciripáról délután 4 órakor. Részvételi díj egységesen 160 Leiben lett megállapítva. Jelentkezni lehet péntek délig: Mocsáry Sándor irógépkereskedőnél (B-dul Regele Ferdinand 13.), Gyenge István ékszerésznél (Str. Alexandri 12.) és az egyesületnél délután 6—8 óra között az egyesület irodájában.

S. T. Vulturii (Sasok) június 19-én, vasárnap 6 órai indulással Alesd—Pădurea Neagră—Măgocslacra rendez kirándulást. Részvételi díj: 70—80 lei. Jelentkezni Mocsáry irógépkereskedőnél (Oradea, Boulevard Regele Ferdinand 13.), Gyenge ékszerésznél (Str. Alexandri 12.) és az egyesületnél délután 6—8 óra között.

Légnyomásra működő kocsiajtók a londoni földalatti vasuton. Londonból jelentik: A személyszállító tanács a gloucesteri vagongyárban 401 újrendszerű kocsit rendelt a londoni földalatti vasutak számára. Az új kocsik összes ajtóit a vonatvezető légnyomásos készülék segítségével gombnyomással nyitja és zárja, minek következtében a vonatok sokkal rövidebb ideig fognak az állomásokon várakozni. A londoni csővasutak kocsijainak aajtái már most is légnyomásra működnek.

OLASZORSZÁG FOKOZZA AZ OLAJBOGYÓ-TERMELÉST. Rómából jelentik: Az olajbogyótermelés fokozása érdekében az idén egymilliónál több olajfacsemetét ültetnek el. A terv az, hogy a következő esztendőekben éventenként kétféle olajfacsemetét ültessenek el.

Amerikában eszik a legtöbb halat. Washingtonból jelentik: A világ legnagyobb halfogyasztója az amerikai Egyesült Államok, amelynek lakossága a kereskedelmi minisztérium kimutatása szerint éventenként 1250 millió kiló halat eszik. Az amerikai halász- és halkezelőipar 200.000 személyt foglalkoztat több mint száz országba visz ki összesen százhatvan faju, friss, fagyasztott vagy konzervált halat. Az amerikai osztrigaiipar hatvanezer embernek ad kenyeret.

EGY ÉVI FOGHÁZ VÁLTÓHAMISÍTÁSÉRT. Satumare. Saját tud. Némely üzletember lelkiismeretlenségét jellemzi az az érdekes bűnpör, amelyben most hírdetett ítéletet a satumarei törvényszék. Friedman Zelig mogosesti kereskedő Remetean Pál gazdálkodónak 600 leiel tartozott, amit azonban nem akart megadni. Amikor a gazdálkodó perrel fenyegette meg, Friedman ajánlotta, hogy közös erővel szerezzenek bankkölcsönt s abból régebbi tartozását kiegyenlíti. Elmentek a baia-marei Hitelbankba, ahol két gazdag kezes jóállás mellett hajlandóknak mutatkoztak egy kisebb összegű váltókölcsön folyósítására. Friedman megvette a váltót, aláírta és aláíratta a gyanútan Remeteannal is. Mivel kezeseket nem tudott keríteni, rábeszélte a mit sem sejtő Remeteant, hogy a váltó hátára két falujabeli, módos gazda nevét írja rá, amit a földműves meg is tett. Friedman a kölcsönt nem rendezte. A váltót peresítették és a két kezes vagyonát lefoglalták. A tiltakozó földművesek feljelentésére megindult a nyomozás. A csalást kiderítették s úgy Friedmant, mint Remetean Pál ellen megindult az eljárás. A bíróság távollétükben mindkettőjüket egy-egy évi fogházra és két-kétezer lei pénzbüntetésre ítélte.

A jó terméskilátások miatt esett a búza ára Satumaren. Saját tud. A szerdai hetipiacon a búza ára, mely az utóbbi hetekben állandóan emelkedett, mászánként 15—20 leivel esett. A lanyhulást a nagyon jó terméskilátásokkal lehet magyarázni. Az árpát és a repét már aratják s ezek a jövő héten piacra kerülnek. A búza ára 610 lei volt, a rozs 420—425, árpa 425—435, zab 430—435, tengeri 340—345, napraforgó 490—495.

* Főfájás, idegesség, hypochondriás állapotok gyakran a legrövidebb idő alatt megszűnnek, ha bélműködésünket reggelenként, éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc Józset” keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

MOTOROSVONAT ÉS TEHERGÉPKOCSI ÖSSZEÜTKÖZÉSE BUDAPEST KÖZELÉBEN. Budapestről jelentik: A Pest-Szent-Erzsébet felől érkező egyik helyi érdekű vonat motorja a főváros közelében elkapott egy tehergépkocsit. A gépkocsi fölborult, a vonat vezetője az ütéstre zuhant és súlyos agyrázkódást szenvedett. Rajta kívül három utas és a gépkocsivezető súlyosan, 6 utas könnyebben megsebesült.

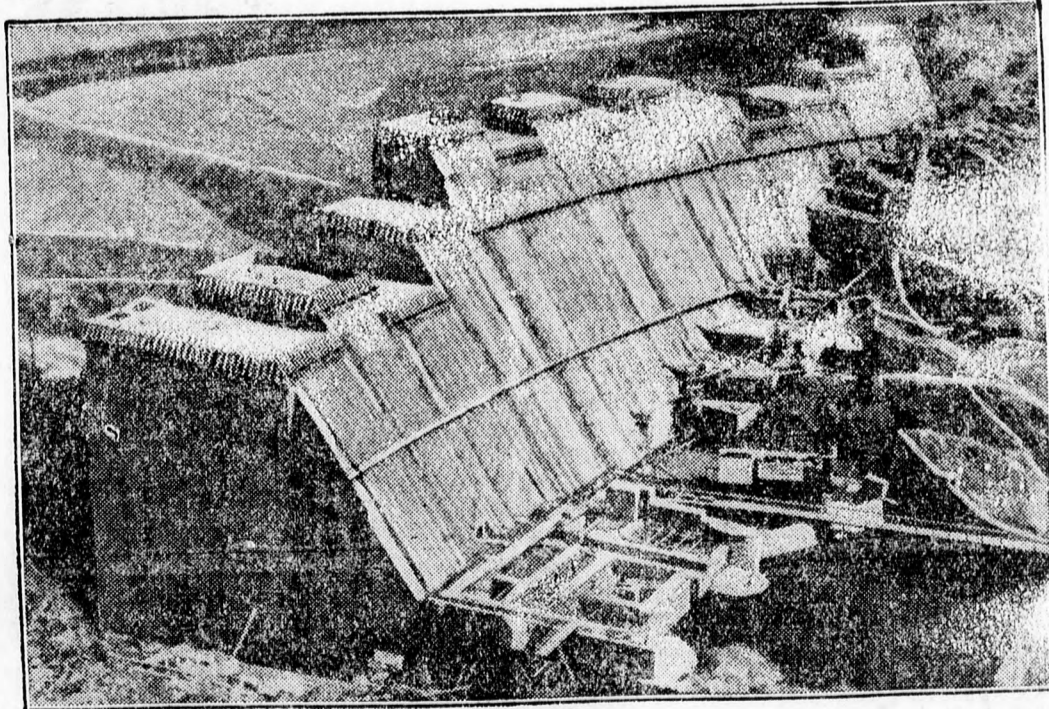
Az oradea-oraşul-noui román. kat. fiu elemi iskola V. osztályának kézimunka kiállítása

Egy egész iskolaév igyekezete és elragadóan szép eredményei sorakoznak abban a másodemeleti teremben, ahol a most végződő iskolai évben felállított V. osztály tanulójának kézi faragásu munkái és rajzai megkapóan izlées elrendezésben fogadják a belépőt. Színes, hangulatos képet nyújt a kiállított kézimunkák özőne, az ügyes bicskafaragásu butorok, a lombfűrészsel kifaragott miniatúr hintók, hajók. A különböző gyermekjátékok mellett sorakoznak a mindennapi életben nélkülözhetetlen tárgyak: lócsák, székek, tekenyők, virágtartók és ki tudná mind felsorolni azt a sok-sok tárgyat, amit annyi ötlettel, ügyességgel, izlésel építettek, dolgoztak ki a szorgalmasan munkálkodó kezek. Néhány tanuló teljesítménye messze túlhaladja az iskolai kiállítások kereteit. Kétségtelen, hogy a tanulók képzelőtehetsége és ügyessége mögött ott áll a lelkes tanító szerető irányítása, aki oly nagy türelemmel és hozzáértéssel bontogatja a tanulók tehetségét.

A kézimunkát és a rajzot Szabó Imre igazgató-tanító tanítja, aki az iskolai tananyag pontos és lelkiismeretes feldolgozásán túl utat enged a gyerekek egyéni izlésének és ügyességének kibontakozására.

Szabó Imre igazgató lelkes vezetése alatt a tanulók valóban olyan munkát végeztek, amelyre nemcsak az érdeklődők, hanem a komoly tanügyi körök is felfigyeltek.

A tehetséges tanulók között is elsősorban Tóth Mihály finom lombfűrész hintója, izléses konyhaberendezése és repülő madara áll. Varga Lajos, Szenor László és Pratak Zoli bicskafaragása fűrészgépei, gyermekjátékai, valamint Rauch Lóránd, Balogh András és Türkösi Antal faragásai és háztartásbeli faedényei keltek általános elismerést. Ulmer Feri önműködő gyermekjátékaival és saját faragásu kottaállványával vivta ki tanítója és az érdeklődők dicséretét. Rajtuk kívül minden méltányulást megérdemlő munkát végzett Bugner Jenő, Csizmár János, Dombi Sándor, Fudgyas László, Fodor Béla, Freund Imre, Hugyák Károly, Koródi István, Meier Sándor, Benner Sándor, Tombory János, Thom József és Viatorisz Miklós, akik egyenként dicséretet érdemelnek. (V. Gy.)

Készül Európa legnagyobb gátépítménye. Thüringiában már csaknem teljesen elkészült ez a hatalmas gátépítmény, mely a legnagyobb lesz Európában.

Tárgyalásra került a katolikus iskolaalapok telekkönyvi átírása

A jimboteai gimnázium és a bilei iskola ügye. — Nyolc vagy tíz nap múlva lesz ítélet.

Timisoara. Saját tud. Jelentették, hogy a telekkönyvben nem kevesebb, mint negyvennégy „római katolikus iskolaalap” címén bejegyzett ingatlan az állam nevére írtak át. Az átírás azon a címen történt, hogy az illető alapokra nem kérték a jogszemélyiség elismerését s így nincs tulajdonosuk. Az egyházmegyei hatóság minden esetben a telekkönyvi átírás ellen felfolyamodott a törvényszékhez. Ennek harmadik szekciója a jimboteai katolikus gimnázium és a bilei iskola ügyét most tűzte ki tárgyalásra. A püspökség képviselőjében Gábrriel József dr egyházmegyei ügyész jelent meg a tárgyaláson. Gábrriel dr utalt egy 1836. évi törvényre, amely arról intézkedik, hogy „az iskolamestereknek kihasítandó egy fél telek.” Rámutatott továbbá arra is, hogy így keletkezettek a külön iskolacélú vagyonrészek, amelyeket aztán iskolaalapoknak neveztek el. Ezeknek azonban jogi szempontból nincsen olyan értelmezésük, mint a mai törvény szerint a tulajdonképpeni „alapoknak” s így a telekkönyvileg átírt ingatlanok az egyházi vagyon egy részét képezték és képezik ma is. A törvényszék nyolc vagy tíz nap múlva hirdeti ki az ítéletet.

SPORT

A néger Joe Louis megőrizte világbajnoki címét

Newyorkból jelentik: Nyolcvanezer néző előtt szerdán éjszaka folyt le a Max Schmeling és Joe Louis közötti világbajnoki bormérkőzés. A néger Joe Louis már az első menet második percében rettenetes ütessel leterítette Schmelingt, akit a bíró ki is számolt. Így Louis megtartotta a világbajnoki címét. A közönség nagy rokonszenv-tüntetést rendezett az amerikai néger mellett, de nem tagadta bosszuságát afelett, hogy pénzéért még egy menetet sem látott végig. A mérkőzés bevételéből egymilliónégyezer dollár volt.

MAX SCHMELING MENTEGETI A VERESÉGÉT

Newyorkból jelentik: Közvetlenül a Max Schmeling—Joe Louis mérkőzés után Schmeling az öltözőjében úgy nyilatkozott, hogy mingyárt a mérkőzés megkezdésekor a négerrel borzalmas ütést kapott a veséje táján és olyan fájdalmat élt, hogy másodpercig nem tudott semmiről. Azt hiszi, hogy Louis rögtön felismerte a helyzetet és mindkét kezével felváltva ugyanarra a helyre sújtott. Kijelentette Schmeling, nem hiszi, hogy az eredmény a kettőjük közötti erőviszonyoknak megfelelően. Hangoztatta, hogy kész a négerrel harmadikban is összemérni erejét. Az ökölvívást nem szándékozik abbahagyni.

Joe Louisnak legközelebb Max Baerrel lesz mérkőzése, aki már előbb kihívta a Schmeling—Louis mérkőzés győztesét.

DIETZ SZÖVETSÉGI KAPITÁNY BEJELENTETTE LEMONDÁSÁT. Budapestről jelentik: A Függetlenség értesülése szerint Dietz szövetségi kapitány, amikor szerdán elolvasta a lapok tudósításait, nyomban bejelentette Usetty szövetségi elnöknek lemondását. Az elnök a leghatározottabban kijelentette, hogy nem fogadja el a lemondást.

MÜNCHENBE MEGY A NÉPSZERŰ „SPECI”. Budapestről jelentik: Az Ujság értesülése szerint Schäfer Alfréd, a népszerű „Speci”, a Hungária tréneré, a szezon befejezése után Münchenbe megy és a Wacker tréneré lesz.

A munkabíróság örökre megfosztott egy iparost a tanonctartás jogától, mert megállapították róla, hogy többször bántalmazta inasát

Oradea. Saját tud. Az oradeai munkabíróság érdekes ügyben hozott ítéletet. Szabó Sándor tincai cipésmester ellen egyik tanonca, Pásztor Árpád feljelentést nyújtott be, hogy munkaadója több ízben tetleg bántalmazta. Pásztor Árpád tanonc erre való tekintettel kérte a munkabíróságot arra, hogy a vizsgálatot indítsák meg Szabó Sándor ellen és a tanoncszerződést bontsák fel. Az oradeai munkabíróság az ügyben számos tanút hallgatott ki, akik valamennyien megerősítették a feljelentésben megírt tényállást. Az ügyben Rotundu

munkabíró hozott rendkívül szigorú ítéletet. A munkabíróság elnöke az új szakmai képzésről szóló törvény 36-ik paragrafusában értelmében Szabó Sándor tincai cipésziparost örökre megfosztotta a tanonctartás jogától. Az ítélet indokolása a következőket mondja ki: A tanonctartás terén példát kell statuálni, mert igen gyakoriak a fenthez hasonló feljelentések. Egyébként a régi iparoskrónikák adatai szerint hasonló büntetéssel 200 év óta nem sújtottak bihormegyei iparost

A jóerkölcsökbe ütköznek és kártérítésre ad jogot, ha felmondanak a tisztviselő-nőnek azért mert házasságot kötött, vagy gyermeket szült

A törvényszék elvi jelentőségű döntésben, százezer lei kártérítésre kötelezett egy cluji biztosító intézetet

Clujról jelentik: Az itteni törvényszék rendkívül érdekes elvi jelentőségű ügyben hozott döntést:

Dr Ujváriné Ince Rózsa a cluji munkabíróság előtt 500.000 leies kártérítési pert tett folyamatba egyik helyi biztosítóintézet ellen, mert 1937 május 27-én a biztosítóintézet 1929. évben kötött alkalmazási szerződését felmondotta. Alperes azzal védekezett, hogy az intézet alapszabályai szerint a tisztviselőnk férjhezmenetelük alkalmával elbocsáthatók, felperes 1934-ben férjhezment, azóta öt csak megtúrta az intézet a szolgálatban, de mikor házassága harmadik évében gyermeket szült, kénytelen volt hathónapi felmondás mellett elbocsátani. A munkabíróság dr Bota Grigore elnökle-

tével meghozott ítéletében kimondotta, hogy a biztosítóintézet alapszabályainak fenti rendelkezése a jóerkölcsökbe ütközik, ennél fogva érvénytelen. Mivel pedig a szülő nőnek a szülessét követő hat héten belüli felmondani egyáltalán nem lehet. — jelen esetben a felmondás törvénybeütköző is. Mindezek alapján a munkabíróság a biztosítótársaságot 100.000 lei kártérítés és az összes költségek megfizetésére kötelezte. Az ítélet ellen dr Vasile Aurél az alperes képviselőjében fellebbezést adott be a törvényszékhez és a kereset elutasítását kérte. De dr Deutsek Géza ügyvéd útján fellebbezett a kártérítési összeg felemeléséért a felperes is.

A keddi tárgyaláson a törvényszék, mint fellebbezési tanács helyben hagyta a munkabíróság ítéletét és megállapította a következőket: a jóerkölcsökbe ütközik és ennél fogva érvénytelen a munkaszerződésnek minden olyan kikötése, mely a munkavállalóknak egyéni szabadságát korlátozza. Különösen erkölcstelen és érvénytelen egy olyan megállapodás, amely az alkalmazott elbocsátását helyezi kilátásba. A törvényszék megállapította, — egyhangzóan a legfelsőbb Semmítőszék állandó gyakorlatával, — hogy a munkaadónak joga van ugyan a munkaszerződést a törvényes felmondási idő betartása mellett bármikor felmondani, ezzel a jogával azonban csak jóhiszeműen élhet. Tehát valahányszor a bíróság megállapítja, hogy a felmondás alapos indok nélkül, szükségtelenül, rosszakaratból, vagy hamis vád alapján, erkölcstelen indokból történt: az alkalmazottnak kártérítéshez van joga.

Ha a munkaadó joggal megkövetelheti — mondja az érdekes törvényszéki indoklás, — hogy az alkalmazott hűséggel és lelkiismeretesen szolgálja munkaadója érdekeit, — akkor éppolyan joggal elvárható, hogy a munkaadó is tekintettel legyen alkalmazottai érdekeire és hogy a munkaszerződést törvényes felmondási idő mellett is, csak akkor bontsa fel, hogyha erre komoly és alapos oka van, vagy pedig alkalmazottai egy részének elbocsátását gazdasági helyzetének rosszabbodása kényszerítően parancsolja. A bíróságnak minden esetben joga van megvizsgálni, — az alkalmazott panaszára, — hogy ez a felmondás indokolt volt-e, vagy sem és ha úgy találja, hogy a felmondás jogával a munkaadó visszaélt, kártérítésre kötelezheti.

Lelkigyakorlatos könyvek :

- Csávossy Elemér S. J. **Örökigazságok.** Teljesen kidolgozott lelki-gyakorlatos beszédek 3, 5, 8 napos lelki-gyakorlatok anyagával. Ara kartonkötésben 235.— Lei.
- Csávossy Elemér S. J. **A nagy Király nyomdokain.** A Szent Ignác-féle lelki-gyakorlatok második hetének anyaga az Ur Jézus életéből kinszenvedésig terjedő idő mesteri feldolgozásával. Ara kartonkötésben 235.— Lei.
- Csávossy Elemér S. J.: **Kereszt és feltámadás.** Az Ur kinszenvedése, megdicsőülése, mennybemenetele stb. anyagának remek feldolgozása Szent Ignác lelki-gyakorlatos felépítése szerint. Ara kartonkötésben 325.— Lei.
- Blazovich Jakó O. S. B.: **A csend mélységeiből.** Költői szárnyalású, mélyen szántó, remek eredeti gondolatokban gazdag lelki-gyakorlatos elmélyedések. Ara kartonkötésben 105.— Lei.
- Schmidt Béla dr.: **Lelket az életből.** Lebilincselően érdekes, modern példákban feldolgozott lelki-gyakorlatos példák. Kartonkötésben 115.— Lei.

Kaphatók könyvosztályunknál.

LEGUJABB

Erélyes német cáfolat az állítólagos ausztriai elégedetlenségről terjesztett külföldi hírekkel szemben

Berlinből jelentik: A berlini lapok, különösen a „Berliner Tageblatt“ és a „Berliner Börsenzeitung“ éles bírálatban részesíti a francia, angol és más külföldi lapokban megjelent híreket, amelyek szerint Ausztriában egyre növekvő elégedetlenség van. A tudósítók szerint magában az ausztriai nemzeti szoci-

alista pártban is olyan ellenszenv mutatkozik a Berlinből diktált rendszer ellen, hogy Hitler kénytelen volt azzal a gondolattal foglalkozni, hogy maga utazik Bécsbe és rendet teremtsen. A berlini lapok ezeket a híreszteléseket légből kapott hazugságoknak minősítik.

Öt áldozata van az ó-királyságbeli jégviharoknak

Koldusbotra jutott három dél-bucovinai község. — Dr Német Kálmán plébános hősies mentő munkája, a falu egyetlen csónakján

Vorniceniből jelentik: Borzalmas jégverés pusztított három dél-bucovinai községben: Paltonoassan, Stupan és Vorniceniben. Az elemi csapás az egész termést megsemmisítette és több emberáldozatot követelt. A délután 4 óra tájban megeredt jégeső ötnegyedórán keresztül esett s ezalatt az idő alatt 23 grammos jégdarabok bombázták Vornicent s a szomszédos falvakat. A jégesőt elemi erejű felhőszakadás követte. A stupcsi és dragoesti patak ennek következtében valóságos tengerré változott. A szennyes ár hídak maradványait, bőlcsöket s állati tetemeiket hömpölygetett. Az ala-

csenyebben fekvő falurész házeit az ár teljesen elsodorta. A falu egyetlen csónakján Németi Kálmán dr., a község plébánosa éjnek idején szállította a falu felsőbb részébe az árterület menekültjeit. Az áradásnak több áldozata is van: öten eltűntek. Közülük egy gyermek és egy férfi holttestét Liteni község határában kihalászták. Három áldozat még mindig nem került meg. Borzalmas erejű vihar vonult át a ghiurghiu medencén is s nagyerejű jégeső Joseni, Lazarea és Remetea községek termésében végzetes károkat okozott.

Megindultak az angol-német gazdasági tárgyalások

Olaszország Hitelt kap Angliától. — Angol segítség a közép-európai és balkáni államoknak

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök és Dirksen német nagykövet tanácskozásaival kapcsolatban az angol sajtó úgy értesül, hogy

szerdán megindultak az angol-német gazdasági tárgyalások.

A „Daily Telegraph“ szerint Németország az osztrák adósságok kérdését a gazdasági és pénzügyi problémák tágabb körü megbeszélésével akarja összekötni. Ezt a kívánságot Angliában készek lennének teljesíteni, mert összhangban áll Chamberlain békitő politikájával és azzal a kívánsággal, hogy mielőbb haladást szeretne elérni a közép-európai gazdasági nehézségekkel kapcsolatos kérdések elintézésében. Politikai körök azt hiszik, hogy a jövő hét vége felé döntés várható.

Tatarescu Londonban előkészítette a talajt a formaszzerű angol-román tárgyalások számára.

Londonból jelentik: A „Daily Express“ értesülése szerint Volpi, volt olasz pénzügyminiszter nemrég Londonban járt. Ha a Cityvel folyó tárgyalások sikerrel járnak, Olaszország bőséges hitelt kap Angliában. Ezzel egyidejűleg fontos lépések várhatók, amelyeknek célja angol gazdasági segítség nyújtása a közép-európai és balkáni államoknak. Tatarescu irányú tanácsos Londonban tanácskozott Chamberlain miniszterelnökkel, lord Halifax

külgyminiszterrel, Wansittart-al, a külgyminiszterium állandó tanácsadójával és Simon kincstári kancellárral. Azt hiszik, hogy Tatarescu előkészíti a talajt a formaszzerű angol-román tárgyalások számára, amelyek a török 16 millió fontos kölcsönegyezményhez hasonló hiteligyezményre vezethetnek. Hasonló tárgyalásokat terveznek Csehszlovákiával is. Általában hangoztatják, hogy a kis hatalmak időszzerű megerősítése Európa általános megszilárdítását mozditja elő.

Lezuhant és szörnyethalt a francia légügyminisztérium vezérkarának öt tagja

Párizsból jelentik: Tours közelében egy katonai repülőgép lezuhant. A gépen a légügyminisztérium vezérkarának öt tagja, egy rádiós és egy műszaki altiszt foglalt helyet. Valamennyien szörnyen haltak. A szerencsétlenség oka egyelőre ismeretlen. Szemtanuk állítása szerint a zuhanást robbanás előzte meg.

Rómából jelentik: A tervisói repülőtéren lezuhant egy repülőgép és két utasa: Virginio Appiani, a híres világháborús repülő, a helybéli repülőosztály elnöke és Bozini titkár szörnyen halt.

Letartóztattak egy falusi asszonyt a Balti-megyei tömeges husmérgezés miatt

Baltiból jelentik: Szenzációs fordulat történt annak a tömeges husmérgezésnek ügyében, amely izgalomban tartja nemcsak a megye, de messze-környék lakosságát is. Megirtuk, hogy romlott hústól negyven falusi betegedett meg súlyosan. Hétven meghaltak, tizenkilencen pedig a halállal vívódnak. Most a nyomozás során az a gyanu merült fel, hogy a szerencsétlen embereket megmérgezték.

A szörnyű következményekkel járó tömegbűntényt állítólag egy asszony követte el. Az asszony bosszút akart állani egy földművesen, aki szintén résztvevett a tömeghalállal végződő kaláka-ebéden.

Az ügyészség a gyanúkok alapján elrendelte a gyanúsított Maria Berbec letartóztatását. Az elvetemült asszony terve egyébként sikerült: haragosa, Cioban az áldozatok között van, de még sokan estek áldozatul a kegyetlen bosszúnak. A vegyvizsgálat meg fogja állapítani, hogy Maria Berbec milyen mérget használt?

Aprehírdetéseik

Egy szó ára 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. „Cim a kiadóban“ további 10 lei. Alláskeresőknek 33 százalékos kedvezmény. — A legkisebb hirdetés díja 30 lei. — Az első szót minden esetben vastag betűvel szedi a nyomda.

Lakás

Szoba,
konyha, előszobás lakás kiadó. — Bodnár, Oradea, Str. Tache J. Ionescu 45. szám.

Magányos
hivatalnoknőnek vagy kézimunkából élő nőnek butorozott szobát adok, a lakásom felügyeletéért. — Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 69. I. em. 5.

2 szobás
komfortos lakás aug. 1-re kiadó. Oradea, Regele Ferdinand 49. illetve Str. Párintele Daniela 7. szám.

Kiadó
egy üzletelhelyiség azonnalra. Oradea, Strada Alexandri 13.

Eét
utcai szobás, komfortos lakás augusztusra kiadó. Oradea, Andrei Muresanu 14.

2 szobás
előszobás lakás azonnalra kiadó. Oradea, Str. Barlet 5. szám. (Colonia Pocany.)

Központhan
udvari parkettás szoba és konyhából álló lakás. szeptember, esetleg augusztus 1-re kiadó. Értekezni: Oradea, Str. Moldova 2.

Kiadó
különbejáratu butorozott szoba, fürdőszoba használatul július 1-re — esetleg teljes ellátással. Ugyanott jókarban levő nikkelezett sportkocsit keresnek. Oradea, Str. Averescu 37.

Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5

Egyszoba,

konyha, előszoba kiadó július 1-re. Oradea Str. Oltenia 8. szám.

Egy

és kétszobás lakás kiadó. Cim: Oradea, Str. Codrilor 11. szám.

Kétszobás

utcaalakás kiadó aug. 1-re. Vasredőny eladó. Dr. Bozsodi, Oradea, Pavel-utca 17.

Három- és kétszobás
fürdőszobás lakások augusztus 1-re kiadók. Értekezni: Oradea, Oltenia-u. 2. szám.

Adás-vétel

Eladó

2 szobás magánház megfelelő kerttel 35.000 lei. Mellette egy ház hely: 15.000 lei. Oradea, Str. Alecsului No. 4-6. Értekezni: dr. Bologa, Prefectura.

Előszoba fal,

hartzi kanári, konyhaszekrény, 37-es új sőtéték női cipő eladó. Oradea, Strada Vasile Conta 7. szám.

Pianino,

majdnem új, többszáz klasszikus kottával eladó. Cim: Rác József plébános, Mihaileni, jud. Ciuc.

Használt,

de jókarban levő kerékpár eladó. Oradea, Str. Negruzzi No. 18.

Különléte

Elveszett

Str. Vlahuta 53. szám alól szürke faj macska. Megtaláló keretik értesítse fenti címet.